

**ŞEHİRE GÖÇ VE KÖYE ÖZLEM OLGUSUNUN ÂŞIK
EDEBİYATINDAKİ YANSIMALARI
-Sivas Örneği-***

Dr. Doğan KAYA

Toplumun gözü, kulağı, inancı, düşüncesi, dünya görüşü hülasa sözcüsü olan âşıklar pek çok konuda olduğu gibi başka bir diyara göç ve sılaya özlem duygusu konusunda duyarsız kalmamış şiirlerinde zaman zaman şehre göçlerini ve köye özlem duygularını dile getirmişlerdir

Bu bildirimizde sözünü ettiğimiz konuyu ele alırken Sivas yöresi âşıklarının şiirlerinden hareket edeceğiz.

Sivas, Orta Anadolu'da tarihi önemi haiz bir ildir. Daha ilk çağlardan itibaren birçok kavim burada iskân tutmuş, kendisinden izler bırakmıştır. Bunun yanında Sivas, başkentlik yapmış, birkaç yüzyıl da eyalet merkezi olmuştur. Sivas, coğrafi konum bakımından da, ayrı bölgelerden, ayrı karakterde ve farklı kültürden olan insanların uğrak yeri haline gelmiş, böylece yıllar boyu ticarî, iktisadî, sosyal ve kültürel açıdan devamlı etkileşim içinde kalmıştır. Bundan dolayıdır ki Sivas, Orta Anadolu'da bir kültür merkezi olmuş, bu özelliğini yıllarca korumuştur.

Diğer taraftan Sivas, tarih boyunca Anadolu'da, Âşık Edebiyatı'nın yaygın olarak yaşatıldığı il olma vasfına da sahiptir. İlk temsilcilerine XVI. yüzyılda rastladığımız yöredeki âşıkların sayısında, bu yüzyıldan günümüze kadar pek çok artış olmuştur. Sayı fazlalığına bakarak Sivas, "*âşıklar yatağı*" olarak nitelendirilmiştir.

Ne var ki tarihte çok önemli bir merkez olan Sivas, ilerleyen zaman içerisinde devamlı göç vermeye başlamış, büyüklük sırasında Türkiye'de ilk dört beş il arasında iken, bugün 30. Sıralara düşmüştür. Sivas, İl Nüfus Müdürlüğünden aldığımız bilgiye göre, 1997 nüfus sayımında merkez ilçenin nüfusu 280.000, il toplam nüfusu ise 685.000'dir. Bu rakam, 1990 sayımında 767.645'dir. 1927-1935 yıllarında nüfus artış hızı ‰ 34.1 iken, 1975-1980'de ‰ 2.3'e düşmüştür. Bu tabii sonucu ise, yetersiz ekonomik şartlara bağlı olarak il dışına sürekli göçün olması, doğurmuştur.

*28-30 Mayıs 2009 tarihlerinde Balıkesir'de yapılan Türk Kültüründe Göç Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.

Sivas genellikle karasal iklimin hüküm sürdüğü bir yerdir. Kışları karlı ve soğuktur. Yaz kurak geçer ve kısa sürelidir. Birkaç ay süren sıcak günlere nazaran, soğuk geçen ay sayısı daha fazladır. Jeolojik bakımdan rezervi fazla olmasına rağmen, bunlardan yeterince istifade edilememiştir. İşyerinin yetersizliği ve işsizlik, kış mevsiminin uzun sürmesi, yöre halkının yoksullaşmasında rol oynayan en önemli sebeplerdir. Yetersiz ekonomik şartlardan dolayı, yıllardan beri il dışına sürekli göç olmaktadır. 1927-1935 yıllarında ‰ 34.1 olan nüfus artış hızının 1975-1980'lerde ‰ 2.3'e kadar düşmesi de bunun açık göstergesidir. Bundan dolayı bugün ülkenin hemen her şehrinde Sivaslı birinin olmasını normal karşılamak gerekir. Sözgeleşİ İstanbul'da yaşayan taşralılar içinde Sivaslılar birinci sırayı teşkil etmektedir.

Şu veya bu sebepten insanın doğup büyüdüğü memleketi terk edip başka bir şehre göç etmesi, rızkını orada araması elbette ki kolay değildir. Göçün sebepleri çeşitlidir, ancak şuna eminiz ki Sivaslıların göç etme sebeplerinin başında geçim sıkıntısı gelmektedir. İnsanlar gittikleri yerlerde bir yandan geçimlerini sağlamaya çalışırken, bir yandan da o bölgeye uyum sağlamaya çalışır. Ancak unutmadıkları bir husus vardır ki o da sıldır.

Sivas, âşık edebiyatına en fazla temsilci kazandıran illerden birisidir. Memleketinden ayrı yaşayan Sivaslı âşıklar, söyledikleri pek çok konudaki şiirlerinin yanında sıla özlemini dile getiren şiirlere yer vermişlerdir. Konu ile ilgili ortaya konulmuş onlarca şiir vardır. Biz bu çalışmamızda bunlardan 27'sini değerlendirmeye tabi tuttuk. Söz konusu şairler ve şiirlerinin başlıkları şöyledir:

Adnan Bekdemir-*Köyüme*

1. Ali Cevat Yürekli-*Özledim*
2. Ali Kabadayı-*Özledim*
3. Behzat Koca-*Çıktım Köyden*
4. Eyyüp Sabır-*Köyümü Özledim*
5. Gürünlü Gülhanî-*Hacı*
6. Gülhanî-*Köyüm*
7. Halil Doğan-*Köyüm*
8. Halil İbrahim Bacak-*Köy Özlemi*
9. Hüseyin Genç-*Köyümde Kaldı*
10. İsmail Nar-*Köyüm*

11. İsmetî-*Elveda*
12. Kamberî-*Köyüm*
13. Kaptanî-*Özledim*
14. Kelamî-*Bir Baskaydı*
15. Kemal Ozanoğlu-*Zara Destanı*
16. Kul Fanî-*Özledim I*
17. Kul Fanî-*Özledim II*
18. Musa Merdanoglu-*Özledim*
19. Ömer Tozar-*Doğanşar'a Özlem*
20. Sefil Selimî-*Çarem Yok*
21. Şentürk İyidoğan-*Söyle Bana*
22. Şevki Kayaturan- *Öyle Özledim ki*
23. Şükrü Karataş-*Ben Köyümü Özlerim*
24. Yalınayak-*Gidiyom*
25. Yalınayak-*İstiyom*
26. Yalınayak-*Sılama Götürün Kardeş*

Şiirler ana konu itibariyle köyden göçüş ve köye özlem konulu olmak üzere iki grupta toplanabilir. Bunlardan ikinci bölüme giren şiir sayısı daha çoktur.

İnceleme imkânı bulabildiğimiz şiirlerde konumuza ışık tutabilecek pek çok hüküm bulunmaktadır. Bunları yoğunluk sırasına göre şu başlıklar altında toplayabiliriz:

1. Köye veda

İnsanların doğup büyüdüğü toprağı terk etmesi, başka bir coğrafyaya ve topluma ayak uydurması kolay değildir. Bunun için pek çok sebep sıralanabilir Ancak şurası var ki insanlar bırakıp terk ettikleri topraklara geçmişteki günlerine hayatları boyunca hep özlem duyarlar.

İnsanlar için bazı faktörler vardır ki manevî yapısını olumsuz yönde etkiler. Bunlar; yaşanan olaylar (kaza ölüm yangın haksızlıklar baskılar vs) maddî imkânsızlıklar ve bedenî arızalar gibi faktörlerdir. Özlem ve sılaya kavuşma arzusunu da bunlara dâhil edebiliriz. Sivas, yukarıda da işaret edildiği gibi Türkiye'de göçün en fazla olduğu yörelerimizdendir. Acaba insanlarımız bu sırada hangi ruh hallerindedir? Hatıraları, malı, mülkü, hayalleri ve hatıraları kişilerin ruh ve düşünce dünyasında nasıl etki bırakmıştır. Âşıklar, bunu kendilerine has ifadeleriyle en güzel şekilde dile getirmişlerdir.

İnsanlar nice yıllar ecdadının ocağı elveda derken, aynı zamanda tandırının buram buram sığacağına hatta hatta dızır dızır uçan karasineklerle ve duvardaki saklı duran farelere de elveda der. İçindeki acısıyla evine, sattığı hayvanlarına çaresiz bakar, tarlasının toprağını öper, koklar, hayallerini orada bırakarak şehre göçer.

2. Özlemler

İnsanların hayatında derin izler bırakan faktörlerin başında ayrılık gelir. Bundan dolayıdır ki ayrılık üzerine; “Ölüm ile ayrılığı tartmışlar, ayrılık bir dirhem fazla gelmiş.” “Ayrılık ateşten gömlektir.” “Ölüm Allah’ın emri, ayrılık olmasaydı.” gibi pek çok söz söylenmiştir. Ayrılığın beraberinde getirdiği bir husus da özlem / hasrettir. Şehre göçmüş olan insan, acaba nelere özlem duyar? Bunlar âşıkların şiirinde şöyle ifadesini bulmuştur:

Geçmişte yaşanan günler (davullu zurnalı üç gün süren düğün, horozların ötüşü, kuzuların yoncalığa salındığı günler, okulda tahta çanta elde sıraya girme, okulda el ele tutma, gençlik, geride kalan yıllar, çamurlara batma, armut yolma, karpuz çalma, koyun kuzu gütmeye, gece buğday tecisi başında uyuma, söğüt dibinde uzun havalar söyleme, türbe ziyaretleri, büyüklerin attığı kötek, sapanla serçe-sıvırcık-keklik avı, kırma çifte tüfekle avcılık, döven sürme, naylon terlik giyme, kızakla kayma, gıcır gıcır kağıt çekme, kınalı koçlara kelek takma, sıra sıra ağaçları dikme, ırmak kıyısındaki oyunlar, köydeki bahar-kış ve esen yel), ev ve ev eşyaları (minder, çul), karlar, boz bulanık akan seller, dere, tepe, dağ, taş, bahçe, bağ, tarla, kaynak sular, çamur, kil, toprak-taş, tarladaki küller, kıvrım kıvrım yollar, çiçek kokan beller, yemekler (herle aşını, haşıl, keçi kavurması dürmecisi, lavaş, tandır ekmeği, kete, bulgur, yarma, kepek, evelik sarması,) süt mamulleri (yayık yağı, peynir, kaymak, çökelek, lor, keş), kara kovan ballar, yörede yetişen bitkiler (gonca güller, madımak, fasulye, domates, patates, kenger, kuzukulak, dereotu, sarıçığdem, ayva, alıç, kuşburnu, sümsülük, nevrüz, çiğdem, yemlik, ekinler, vişne ve ahlat dalı,) hayvanlar (kuzu, keklik, kedi, köpek) kelek sesi, tarla işleri (fiğ, arpa, buğday ekip biçme) yapağı, yün, köyün lisani, anne, sevgili, deyiş okuyanlar, yediden yetmiş seven sevmeyen herkes.

3. Geçmişini hatırlama

Mazi, insanların hafızalarında hatırlanmaya değecek hatıralarla kıymet kazanır. Son Teknoloji bir yandan bize pek çok rahatlık sunarken, bir yandan da 40-50 yıl içerisinde maddi veya manevi nice kültürel değerlerimizi değişikliğe uğratmış, bozmuş hatta yok etmiştir. Bu, sadece şehirlerde değil köylerde de kendisini göstermiştir. Şunu kabul etmemiz gerekir ki günümüzde ne çocukluğumuza ait evler, oyunlar, eşyalar var, ne de düğün, bayram veya ölümlerdeki müşterek tavır var. Bunlar, elli yaş ve üzerinde olanların bugün sadece torunlarına anlattığı güzel hatıralar olarak dimağımızda yaşamaktadır. Köyünü terk eden insanların da hatıralar âlemi bu zenginle doludur. Âşıklar, geçmişe ait hatıralarla ilgili olarak bizlere şöyle tercümanlık yapmaktadır:

Muhabbete doyum olmazdı. Sazlar çalınıp türküler söylenirdi. Oyun halay bitmezdi. Cerge, gelin arabası olurdu. Seher yelleri incecik eserdi. Gelinler kızlar, maniler söylerdi. Damların üstünde âşık ve cıncık / bilye oynanırdı. Bazen olur mızıkçılık yapılırdı. Tuzak kurulup keklik, serçe avlanırdı. Topluca tekke ziyaretine gidilirdi. Erkenden uyanıp herke gidilirdi. Nice ekin biçilir nice çift sürülürdü. Tırmık çekilirdi. Türküler söylenerek düven sürülürdü, tığlar savrulurdu. Çeçin yanında yatılırdı. Gökyüzüne bakıp yıldız sayılırdı. Sokularda bulgur dövülürdü. Kağnılar yüklenirdi, değirmene unluk buğday götürülürdü. Taze hedik yenirdi. Tandırlarda kömbe pişer, iş bitince etrafına dizilip sohbet edilirdi. Kavurğa, kavut, uğut yenirdi. Yayıkta yoğurt yayılırdı. Fakirler gaz lambası, zenginler lüks lamba yakardı. Odun olmadığı zaman tezek yakılırdı. İyi-kötü geçinilirdi. Çoban kavalını güzel çalardı. Halı kilim dokunurdu. Yiğitlerin güreşine doyum olmazdı. Cirit oynanırdı. Herkes bin bir çabayla çalışırdı. Kışın kızak kayılırdı. İlkbaharda çiğdem çiçek eşilirdi. Toplanan alıçlar ipe dizilirdi. Boz eşeğe binilirdi. Dağlarda koyun, kuzu sığır manda güdülürdü. Meleyen kuzular anasına emzirilirdi. Kayıp olan koyunlar aranırdı. Çatı yoktu, ev akardı. Akşamları Ahmediye ve Sîret okunurdu. Köye çerçi geldiğinde sevinilirdi.

4. Haber alma, hayıflanma ve şikâyet

Kimi âşıklar, cep telefonlarının olmadığı zamanlarda unutamadığı köyünü merak eder. Acaba çocukluk veya gençlik dönemine ait acaba neler kalmış, neler yaşatılmaktadır? Aslında âşığın kendisi, sorduklarının cevabını ve o günlerin bir daha asla gelmeyeceğini

bilmektedir. Böyle yapmasındaki sebep, geçmiş dönemlere ait hayıflanmadan başka bir şey değildir.

İlerleyen zaman içerisinde geçmiş ile bugünkü durum arasında her bakımdan farklılıklar doğmuştur. Geçmişteki geleneğe bağlılık, tabii güzellik, hoşgörü, anlayış, yerini başka unsurlara bırakmıştır. Bu da geçmişin hayaliyle yaşayan insanlarda huzursuzluk yaratır. Artık o günler gerçekleşmesi bir daha mümkün olamayacak bir hayal perdesidir. İşte unutamadıkları, merak ettikleri ve müşahede ettikleri:

Ortaçal'da çiğdem bitti mi? Hamit Amca'm mezarlığın ardına, kürek omzunda gitti mi? İbibikler öttü mü? Mehmet Ağabey Leyland motorunu sattı mı? Eniştemiz Abdi, abayı köşeye attı mı? Şerife Bacı'm yağ peynir çökelek sattı mı? Rukiye kızıp kaşlarını çattı mı? Döndü Ana'nın dumanı bacadan tüttü mü? Garip anam hasta mıdır? Bibimgilin aşısı var mı? Komşular arpa dermiş mi? Çınar diktim boy vermiş mi? Halam bulgurun sermiş mi? Bizim köyler yıkılmış mı?

Âşıkların hayıflanmaları ve şikâyetleri de şu şekildedir:

Gurbetin geçen her günü zehridir. Vatandan ayrılmak ne illet seymiş. Ne ark kalmış ne savacak, ocak sönmüş. Pur duvarlar yana yatmış. Kaldırımlar yüksek atmış. Evler çökmüş, damlar çürük. Sanki evler yere batmış. Bahçe bostan terk edilmiş. Mezarlıkta otlar bitmiş, taşlar düşmüş adlar yitmiş. O tanıdık çehreleri bulamadım. Çimdiğimiz göller nerde? Hoş sohbetli diller nerde? Kader bizi senden almış. Bu dağların maralı köyüm ne oldu? Malı mülkü araziye hiç ettik. Koyunu kuzusu melemez olmuş. Alın teri dökülürdü, talan yok idi. Yiğitlik kalmadı, mertlik bozuldu. Doğruluk var idi, yalan olmazdı. Elini öpecek büyük kalmadı. Köyün halleri şimdi perişandır.

5. Övgü

Ülkemizin her bir tarafı güzelliklerle doludur. Her birinin kendince cezbedici ve ilgi çekici tarafı vardır. İster ormanlık, ister sahil, isterse kıraç arazi olsun insanların kendi beldesi hep tercih edilir olmuştur. İnsanların kendi yöresini önemli kılan en önemli sebep de çocukluğunun ve gençliğinin oralarda geçmesidir. İnsanlar uzun yıllar önce terk ettiği memleketine özlem duyuyorken, işin doğrusu geçmişine özlem duymaktadır, o günlerini özlemektedir. Hafızasında kalan güzelliklerle memleketini överken yoğun bir nostaljik duygular

içerisindedir. Söz gelişi nedir bunlar denilecek olursa, köyünden yıllardır uzak kalan âşıklar şunları sıralar:

Balları canlara şifadır. Kaymağı yağı ne güzeldir. Köyünde nadide halılar dokunur. Dağları çiçek, kekik kokar. Bahçesi bağı çiğdem, çiçek, gül açar, burcu burcu kokar. Yaz baharda coşar seli vardır. Yiğitler harmanlarda halay çeker.

6. Niyet, arzu

Köyünden ayrılmış ve köyüne sevdalı olan insanlar geçmişteki günlerinin hayaliyle mutlu olur. Gözleri buğulanır, iç çeker ve sılayı arzular. Arzuları çeşitlidir ve kendince önemlidir. Tespit ettiğimiz şiiirlerde niyet ve arzular şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

Sılaya doğru poyraz ile essem. Köyüme gitsem de bir zaman kalsam. Dünya gözü ile herkesi görsem. Toprağını taşını öpsem.. Sularını içsem. Dağda, dereye tepede gezsem, dolansam. Kaymağını yesem. Sapı döktüğümüz harman yerini, unluk yuduğumuz ardıç kürünü, bostanda karpuzla hıyar pürünü görsem. Boz öküzle tarla sürsem. Tırpanla, kalıçla / orakla ekin biçsem. Suyu yanımda olsa da içsem. Çayırlarda ot biçsem.

7. Tasvir

Köyde geçen hayat, köyün tabii yapısı köyünden ayrı kalmış insanların mazisini süsler. Köyüne ait her bir an, her bir parça kendisi için kıymetlidir ve güzeldir. Hatta başkaları için olumsuz olarak algılanan hususlar özlem duyan insan için aranılan tercih edilen hususlar olabilmektedir. Bunlardan bazıları şöyle resmedilmiştir:

Bir yanı kıraçtır, bir yanı suludur. Dört bir yanın dağlar sıralıdır. Yollarında kağnılar gıcılar. Yolları çamurlu ve eğri büğrüdür. Ağustosta dahi serindir. Yağmurlar yağdıkça dereler coşar; dereler yatağına sığmaz taşar. Sabahları horoz sonra da karga öter. Irmak kıyısında selvi söğütler sıralıdır. Koyunları kuzuları meleşir. Arazisinde keklikler, yükseğinde şahin dolaşır. Düğünlerde davul zurna çalar, pehlivanlar meydanlarda boy gösterir. Bahar gelince yaylaya göçülür. Ağaçları çiçek açar, çiçekleri koku saçar.

8. Yer adları ve Önemli İsimler

Sivaslı âşıkların köye özlem şiiirlerinde sık sık arazi adlarına da yer verilmektedir. Âşık bunları yâd ederek yanan yüreğini kısmen

soğutmaya çalışır. Sözkonusu yerler içerisinde pınarlar, dereler, dağlar, tepeler, kayalar ve harman yerleri zikredilmiştir. Söz konusu yerlerin adlarının geçiş sebebi; orada geçen hatıralar (düven sürme, kızak kayma, çobanlık yapma, dinlenme vs.) ve izlenimler dolayısıyladır. Aynı durum şu anda hayatta olmayan, bir özelliği dolayısıyla hafızalarda iz bırakmış insanlar için de geçerlidir.

Bu tarz şiirlerin kültürümüze yapacağı katkı ancak sosyal psikoloji yönünden olacaktır. Âşık edebiyatında şehre göçüş ve köye özlem şiirlerini Sivas bağlamında ortaya koyuşumuzun sebebi; sosyal psikoloji yönünden çalışmalar yapacak olanlara faydalı olmak düşüncesinden kaynaklanmıştır.

Konumuzla ilgili olarak tespit ettiğimiz 27 şiirde hükümler bu çerçevededir. Sıla özleminin verdiği bir ruh hali ile söylenmiş olan bu şiirlerin elbetteki bu şiirlerin bir yaptırımı yoktur. Günümüz dünyası ile 30-40-50 sene önceki durum ve yaşama tarzı belirgin değişiklikler vukua gelmiştir. Teknoloji bütün ağırlığıyla geçmişin önüne perde çekmiştir. Bir daha o günleri görmek hayaldir. Aslında, doğup büyüdüğü topraklardan göç edenler, insanlar değil hatıralardır.

.....

1. Köye veda

Nice yıllar ecdadımın ocağı, gidiyorum şimdi size elveda (İsmetî)

Tandırının buram buram sıcaklığı gidiyorum şimdi size elveda (İsmetî)

Dızır dızır uçan karasinekler gidiyorum şimdi size elveda (İsmetî)

Duvardaki saklı duran fareler, gidiyorum şimdi size elveda (İsmetî)

İçimde acıyla çıktım gidiyom (Yalınayak-I)

Haneme çaresiz baktım gidiyom (Yalınayak-I)

Yana yana boz öküze malıma, gönlümü kahırla yıktım gidiyom (Yalınayak-I)

Sahipsiz yetimi kim arar sorar başımı taşlara çaktım gidiyom (Yalınayak-I)

Bağrımı ah ile yaktım gidiyom (Yalınayak-I)

Kardaşın zulmünden bıktım gidiyom (Yalınayak-I)

Boz tarlayı öptüm dizime çaldım, çırpına çırpına kalktım gidiyom (Yalınayak-I)

Kurduğum hayali yıktım gidiyom (Yalınayak-I)

2. Özlemler

Anamı bir de köyümü özledim. (Adnan Bekdemir)

Lavaşın kokusunu özledim. . (Adnan Bekdemir)

Düğünlerde çayda çıra yakmayı özledim. (Adnan Bekdemir)

Doğduğum yeri özledim. (Ali Cevat Yürekli)

Hasretine yandığım yâri özledim. (Ali Cevat Yürekli)

Deyişler okuyan Pir'i özledim. (Ali Cevat Yürekli)

Oynanan köçeği barı özledim. (Ali Cevat Yürekli)

Sözünde bulunan eri özledim. (Ali Cevat Yürekli)

Eriyince buzlar akar selleri; yüce dağ başında karı özledim. (Ali Cevat Yürekli)

Yana yana yüreğimi közledim. (Ali Kabadayı)

Yediden yetmişe her kim var ise, büyüğünü küçüğünü özledim. (Ali Kabadayı)

İçtiğimiz ayranların tasını özledim. (Ali Kabadayı)

Peynir ile çökeliğin hasını özledim. (Ali Kabadayı)

Dürmeç olan keçi kavurmasını özledim. (Ali Kabadayı)

Pilav sızgırt böreğini özledim. (Ali Kabadayı)

Deri yayığında taze yağını özledim. (Ali Kabadayı)

Çayır güreşinde gençlik çağını özledim. (Ali Kabadayı)

Her evde tutturan kış ocağını özledim. (Ali Kabadayı)

Kütüğünü köçeğini özledim. (Ali Kabadayı)

Kenger kuzukulak dereotunu özledim. (Ali Kabadayı)

Son güz aylarında keklik etini özledim. (Ali Kabadayı)

Beyaz peynir ile aslan sütünü özledim. (Ali Kabadayı)

Kavun karpuz keleşini özledim. (Ali Kabadayı)

Fasulye domates patates çapariyi özledim. (Ali Kabadayı)

Fiğ yonca ekini beyaz arpasını özledim. (Ali Kabadayı)

Tandır aşısı haşıl herle çorbasını ve içindeki topağını özledim. (Ali Kabadayı)

Davullu zumalı üç gün düğünü özledim. (Ali Kabadayı)

Yahnili turşulu gelen öğünü özledim. (Ali Kabadayı)

Güzel köyümün bahçesini bağını özledim. (Ali Kabadayı)

Güzel köyümün ayvaların çiçeğini özledim. (Ali Kabadayı)

Kuzuların yoncalığa salındığı günleri özledim.(Ali Kabadayı)

İbogil'in armutları yolunduğu günleri özledim. (Ali Kabadayı)
Karpuzları çalınan günleri özledim. (Ali Kabadayı)
Büyüklerin köteğini özledim. (Ali Kabadayı)
Kedisini köpeğini özledim. (Ali Kabadayı)
Kırma çifte tüfeğini özledim. (Ali Kabadayı)
Keklik avına gider idik. (Ali Kabadayı)
Köyümün deresini tepesini dağıcı özledim. (Ali Kabadayı)
Kafesteki keklüğünü özledim. (Ali Kabadayı)
Yünlerini yapağını özledim. (Ali Kabadayı)
Tarlalarda alıç armut ağacı özledim. (Ali Kabadayı)
Kuşburnuyu sümsülüğü özledim. (Ali Kabadayı)
Tandır ekmeğiyle taze kaymağı özledim. (Ali Kabadayı)
Söğüdün dibinde uzun havayı özledim. (Ali Kabadayı)
Kiriş perde bağlamayı özledim. (Ali Kabadayı)
Seyit Baba Sultan Türbesini özledim. (Ali Kabadayı)
Bulgur yarma kepeğini özledim. (Ali Kabadayı)
Beni seven sevmeyeni özledim. (Ali Kabadayı)
Dağını taşını çok özledim. (Behzat Koca)
Şimdi çiçek açar bağlar, kardeş köyümü özledim. (Eyyüp Sabır)
Ekinlerin bitişini özledim. (Eyyüp Sabır)
Horozların ötüşünü özledim. (Eyyüp Sabır)
Meyvelerin yetişini özledim. (Eyyüp Sabır)
Kardeş köyümü özledim. (Eyyüp Sabır)
Kaynak sunu özledim. (Eyyüp Sabır)
Meyvelerde hormon yoktur, kardeş köyümü özledim. (Eyyüp Sabır)
Şahin kayasını soğuk suyunu özlüyorum. (Halil Doğan)
Yeşil yaylasını yüce dağıcı özlüyorum. (Halil Doğan)
Seksen beşimde köyümü özledim. (Halil İbrahim Bacak)
Gündüz hayalimde gece düşümde (Halil İbrahim Bacak)
Özlüyorum toprağını taşını (Halil İbrahim Bacak)
Ah köyüm vah köyüm diye sızlarım (Halil İbrahim Bacak)
Kardaş diyen dillerini özledim. (Kaptanî)
O çamurlu yollarını özledim. (Kaptanî)
Tarladaki küllerini özledim. (Kaptanî)
Boz bulanık sellerini özledim. (Kaptanî)
Kara kovan ballarını özledim. (Kaptanî)
Gençliğimin yıllarını özledim. (Kaptanî)

Vişnelerin dallarını özledim. (Kaptanî)
Köyde hayat bir başkaydı. (Kelamî)
Çamurlara batmasını özledim. (Kul Fanî-I)
Serçeyle sıvırcık vurursak yerdik (Kul Fanî-I)
Tahta çanta elde köyde okulda, sırada el tutmasını özledim. (Kul Fanî-I)
Sapan taşı atmasını özledim. (Kul Fanî-I)
Maşlak sırtımızda Merakomgün'de, koyun kuzu gütmesini özledim. (Kul Fanî-I)
Akşam olur üşür eve koşardık, anamın kaş çatmasını özledim. (Kul Fanî-I)
Tandırda hüngel pişince burnumuza tütmesini özledim. (Kul Fanî-I)
Kaymağından tatmasını özledim. (Kul Fanî-I)
Savurunca tığı harmanda gece, teç başında yatmasını özledim. (Kul Fanî-I)
Horozların ötmesini özledim. (Kul Fanî-I)
Naylon terlik giymesini özledim. (Kul Fanî-II)
Kete yiyip doymasını özledim. (Kul Fanî-II)
Kelek sesi duymasını özledim. (Kul Fanî-II)
Büyük dağa çıkıp okula doğru, kızığınan kaymasını özledim. (Kul Fanî-II)
Ahlat dalı eymesini özledim. (Kul Fanî-II)
Töre para soymasını özledim. (Kul Fanî-II)
Öküzler önümde şapka başımda, arpa buğday ekmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
Gıcır gıcır çekmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
Çamurlara çökmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
Çiçek toplamaya ardıç boyuna yorulmadan çıkmasını özledim. (Musa Merdanoğlu)
Sarıçğdem her tarafta biterdi, köklü köklü sökmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
Kınalı koçlara çanı keleş seve seve takmasını özledim. (Musa Merdanoğlu)
Bizim evler harap olmuş yerinden, odasını sekmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
Ağaçları sıra sıra dikmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
Kıvrım kıvrım yollarını özledim. (Ömer Tozar)

Gözümde tütüyor Sivri Tekeli çiçek kokan bellerini özledim. (Ömer Tozar)

Boz bulanık sellerini özledim. (Ömer Tozar)

Gözümde tütüyor Sivri Tekeli (Ömer Tozar)

Harmanda sapların üstünde döven sürmesini özledim. (Ömer Tozar)

Buğdayında çillerini özledim. (Ömer Tozar)

Gonca gonca güllerini özledim. (Ömer Tozar)

Arzularım baharını kışını (Ömer Tozar)

Evlik dolmasını herle aşını, ocaklıkta küllerini özledim. (Ömer Tozar)

Kağnıda koşulu kara öküzün ayağında nallarını özledim. (Ömer Tozar)

Haştaş Küllüce hem Alaçam'ın acı esen yellerini özledim. (Ömer Tozar)

Odalarda kanepeye serili minderini çullarını özledim. Haştaş Küllüce hem Alaçam'ın acı esen yellerini özledim. (Ömer Tozar)

Yeşil sarı allarını özledim. (Ömer Tozar)

Caylıgol Hümvek'ten fındık dererdik, kabuğunu follarını özledim. (Ömer Tozar)

Senlen olan yıllarımı özledim. (Ömer Tozar)

Yaylalarda mallarını özledim. (Ömer Tozar)

Çıkmıştır yollarda şimdi madımak (Ömer Tozar)

Babam bağırdıkça duymadığımı, akşamki sopayı saymadığımı, ırmak kıyısında oynadığımı, çökeğini limlerini özledim. (Ömer Tozar)

Kırlarını çöllerini özledim. (Ömer Tozar)

Lorunu, kesini özledim. (Ömer Tozar)

Minarelerinden ezan sesini, Hakk'a acık ellerini özledim. (Ömer Tozar)

Yıkanırken başıma sürerdim, çamurunu killerini özledim. (Ömer Tozar)

Öyle özledim ki sormayın gitsin (Şevki Kayaturan)

Babamın bacımın mezarı orda öyle özledim ki (Şevki Kayaturan)

Nevruzu çiğdemi bir de yemliği öyle özledim ki (Şevki Kayaturan)

Özledim köyümü görmek istiyom (Yalınayak)

3. Geçmiş hatırlama

Seher yelleri incecik eserdi. (Ali Cevat Yürekli)
Yaylada gonca gülleri açardı. (Ali Cevat Yürekli)
Muhabbetler vardı çalardı sazlar. (Ali Cevat Yürekli)
Maniler söylerdi gelinler kızlar. (Ali Cevat Yürekli)
Damların üstünde aşık atardık. (Ali Kabadayı)
Kimse görmez ise hile katardık. (Ali Kabadayı)
Bazen olur mızıkçılık yapardık. (Ali Kabadayı)
Şükrü ile bir porsuğu vurmuştuk. (Ali Kabadayı)
Uçguz'da keklige tuzak kurardık. (Ali Kabadayı)
Koşa koşa kendimizi yorardık. (Ali Kabadayı)
Kayıp olan koyuları arardık. (Ali Kabadayı)
Seyit Baba Sultan'ı ziyaret edip tekkesinde ibadet eder idik. (Ali Kabadayı)

Güç yetmezdi yiğidine merdine (Gürünlü Gülhanî)
Giden geri dönmez oldu yurduna (Gürünlü Gülhanî)
Eniştemiz Abdi davar güderdi, çoban tutan olsa bayram ederdi,
gündüz gece demez dağa giderdi.
(Gürünlü Gülhanî)

Rukiye'nin zavuru yedi köyde duyulurdu. (Gürünlü Gülhanî)
Rukiye bir bağırrsa gâvuru korkuturdu. (Gürünlü Gülhanî)
Yuva Deresi'nde kervan geçerdi (Gürünlü Gülhanî)
Yolcu pınarında suyun içerdi (Gürünlü Gülhanî)
Orağını alan ekin biçerdi (Gürünlü Gülhanî)
Dere tepe demez kendim yorardım (Gürünlü Gülhanî)
Ayağın kanardı çaput sarardım (Gürünlü Gülhanî)
Serçe düşürmeye tuzak kurardım (Gürünlü Gülhanî)
Kalanın ardında kayardık kızak (Gürünlü Gülhanî)
İkindiye doğru eserdi Sazak (Gürünlü Gülhanî)
Odun bulunmazdı yakardık tezek (Gürünlü Gülhanî)
Ne güzel çalardı çoban düdüğü (Gürünlü Gülhanî)
Kaynatıp yerlerdi taze hediği (Gürünlü Gülhanî)
Gençleri gökçekti, misafirperver (Halil Doğan)
Sırtına giyerdi zıvgayla şalvar (Halil Doğan)
Ağlında ormanında dağında ne günler geçirdim (Halil Doğan)
Ömrüm boyu yağmurunu yaşını, çok geçirdim baharını kışını (Halil İbrahim Bacak)

Ilık tandır kürsülerde oturdum (Hüseyin Genç)

Annem gayet güzel mihraplı dokurdu (Hüseyin Genç)
Yiğitler güreşir biri yıkardı (Hüseyin Genç)
Babam komşulara oda yakardı (Hüseyin Genç)
Millet cirit için ata binerdi (Hüseyin Genç)
Davullar çalınır gençler dönerdi (Hüseyin Genç)
Al yeşil bürüklü yenge inerdi (Hüseyin Genç)
Sen bir başkasın köyüm (İsmail Nar)
Kömür yoktu tezek yaktık sobayla (İsmail Nar)
Harman sürdürdük tığ savurduk yabayla (İsmail Nar)
Herkes çalışırdı bin bir çabayla (İsmail Nar)
Halay çeker saz çalardık düğünde (İsmail Nar)
Koyun yaydık yaylasında dağında (İsmail Nar)
Kışın kar üstünde kayardık kızak (Kaptanî)
Şirin köyüm şimdi bana çok uzak (Kaptanî)
Bazen kesmik yanar bazen de tezek (Kaptanî)
Düğünlerde bizi uyku tutmazdı (Kaptanî)
Oyun halay bitmezdi (Kaptanî)
Sofrasında pilav turşu yetmezdi (Kaptanî)
Ağustos ayında harman koşardık (Kaptanî)
Düvenin üstünde yanar pişerdik (Kaptanî)
Fırsat bulsak bahçelere koşardık (Kaptanî)
Yakar idik gaz lambası, odayı sarardı isi, zenginin vardı lüksü
(Kelamî)
Tarlaya tohum ekerdik (Kelamî)
Kağnularla sap çekerdik, alıp harmana dökerdik. (Kelamî)
Ev akardı yoktu çatı (Kelamî)
Geçinirdik iyi kötü (Kelamî)
Şafakta koşardık çiti (Kelamî)
Babamla kuzu yayardık (Kelamî)
Tandırda pişerdi çörek (Kelamî)
Yerdik kül kömbesi börek (Kelamî)
Çalışırdık kazma kürek (Kelamî)
Tığlar savururduk nice (Kelamî)
Çece mühür vurulurdu, yanında yatardık gece (Kelamî)
Kara lastik çarık giydim (Kelamî)
MİL oynardım kızak kaydım (Kelamî)
Sokularda bulgur dövdüm (Kelamî)

Halı kilim dokunurdu (Kelamî)
Ahmediye okunurdu (Kelamî)
Olurdu kavurğa kavut (Kelamî)
Yaparlardı güzel uğut (Kelamî)
Yayıhta yayardık yoğurt (Kelamî)
Fırın kebab oğlak kuzu, et kokardı çarşı yüzü (Kemal Ozanoğlu)
Kızakla yarışır bazen düşerdik (Kul Fanî-I)
Yarış kazanırsak köyde şişerdik (Kul Fanî-I)
Salıncak kurmaya urgan çalardık (Kul Fanî-I)
Çayır yakar bahçelere dalardık (Kul Fanî-I)
İlkbaharda çiğdem çiçek eşerdik (Kul Fanî-I)
Çerçi gelse sevinerek koşardık (Kul Fanî-I)
Herifene yapar yüzük saklardık (Kul Fanî-I)
Değirmene unluk buğday yüklerdik (Kul Fanî-I)
Nenem süt çekerken başın beklerdik (Kul Fanî-I)
Mercimek yolardık yerdik gizlice (Kul Fanî-I)
Düven sürer türkü söylerdik nice (Kul Fanî-I)
Köyde geçen yıllarımı ararım (Kul Fanî-II)
Nenem pişirirdi tandır ketesi (Kul Fanî-II)
Adol çiğdem eşer yemlikte yerdik, üstüne su içer çok şükür derdik
(Kul Fanî-II)
Dağlarda koyunla kuzu güderdik (Kul Fanî-II)
Siyret okurlardı bizler dinlerdik (Kul Fanî-II)
Kışın ısınırdık tandır yanınca (Kul Fanî-II)
Erkenden uyanıp giderdik herge (Kul Fanî-II)
Gelin arabası olurdu cerge (Kul Fanî-II)
Rüzgârlara karşı açardık bağı (Kul Fanî-II)
Babam kızak yapardı ucu eğri (Kul Fanî-II)
Hocanın Gölü'nde yazın yüzerdik (Kul Fanî-II)
Bacalarda cıncık oynar gezerdik (Kul Fanî-II)
Alıçları toplar ipe dizerdik (Kul Fanî-II)
Dedem inek besler güzün keserdi (Kul Fanî-II)
Kimisi cıgızlar hemen küserdi (Kul Fanî-II)
Ekin biçer lası deste yapardık (Kul Fanî-II)
Tırmık çeker bazen işten sapardık (Kul Fanî-II)
Harman biter büyük eli öperdik (Kul Fanî-II)
Dedemiz Sivas'ta yoğurt satardı (Kul Fanî-II)

Dedem heybesinden meyve şeker atardı (Kul Fanî-II)
Çok kağı yükledim o genç yaşında (Musa Merdanoğlu)
Yalınayak düşer idim yollara (Musa Merdanoğlu)
Ahlat için çıkar idim dağlara (Musa Merdanoğlu)
Bir zamanlar çoban durdum mallara (Musa Merdanoğlu)
Düğünlerde doyamazdım oyuna (Musa Merdanoğlu)
Kuzu meler emzirirdik koyuna (Musa Merdanoğlu)
Tandırılar yanardı tezek tüterdi (Musa Merdanoğlu)
Kuşlar gelir dam başında öterdi (Musa Merdanoğlu)
Çocuk iken boz eşeğe binerdim. (Ömer Tozar)
Sevinerek yıkılığandan inerdim. (Ömer Tozar)
Göl yapıp da ırmağında çimerdim (Ömer Tozar)
Geceleri yıldızları sayardım (Ömer Tozar)
Karasaban koşup tarla sürerdik (Ömer Tozar)
Güderdik dağlarda öküzle manda (Ömer Tozar)
Çocukluk ya durmazdık bir mekânda (Ömer Tozar)
Çelik ile tork oynardık harmanda (Ömer Tozar)
Irmak kıyısında hep koşa koşa çıkardık o Cırttutaş'a (Ömer Tozar)
Sağardık çalardık kara koyunu (Şükrü Karataş)
İçerdim ayrıni soğuk suyunu (Şükrü Karataş)
Nice ekin biçtim nice çift sürdüm (Yalınayak)

5. Haber alma, hayıflanma ve şikâyet

Ortaçal'da çiğdem bitti mi? (Gürünlü Gülhanî)
İbibikler gelip öttü mü? (Gürünlü Gülhanî)
Hamit Amca'm mezarlığın ardına, kürek omuzunda gitti mi?
(Gürünlü Gülhanî)
Mehmet Ağabey Leyland motorunu sattı mı? (Gürünlü Gülhanî)
Şerife Bacı'm yağ peynir çökelek sattı mı? (Gürünlü Gülhanî)
Eniştemiz Abdi abayı köşeye attı mı? (Gürünlü Gülhanî)
Değişti mi Rukiye'nin tavırını? (Gürünlü Gülhanî)
Rukiye kızıp kaşlarını çattı mı? (Gürünlü Gülhanî)
Teyzem hastaydı yatağa yattı mı? (Gürünlü Gülhanî)
Döndü Ana'nın dumanı bacadan tüttü mü? (Gürünlü Gülhanî)
N'oldu bu dağların maralı köyüm? (Gürünlü Gülhanî)
Yıkılmış mı bizim köyler? (Şentürk İyidoğan)
Hasta mıdır garip anam? (Şentürk İyidoğan)
Çınar diktim boy vermiş mi? (Şentürk İyidoğan)

Komşular arpa dermiş mi? (Şentürk İyidoğan)
Halam bulgurun sermiş mi? (Şentürk İyidoğan)
Bibimgilin var mı aşısı? (Şentürk İyidoğan)

Hayıflanma

Bizim yerler ah o yerler (Kemal Ozanoğlu)
Ne ark kalmış ne savacak, ocak sönmüş (Kemal Ozanoğlu)
Ah çekerim bazı bazı (Kemal Ozanoğlu)
Terk edilmiş bahçe bostan (Kemal Ozanoğlu)
Kader bizi senden almış (Kemal Ozanoğlu)
O tanıdık çehreleri bulamadım yok yerleri (Kemal Ozanoğlu)
Mezarlıkta otlar bitmiş, taşlar düşmüş adlar yitmiş (Kemal Ozanoğlu)

Çimdiğimiz göller nerde? (Kemal Ozanoğlu)
Hoş sohbetli diller nerde? (Kemal Ozanoğlu)
Pur duvarlar yana yatmış (Kemal Ozanoğlu)
Kaldırımlar yüksek atmış (Kemal Ozanoğlu)
Sanki evler yere batmış (Kemal Ozanoğlu)
Leyleklerin yuvası yok (Kemal Ozanoğlu)
Eski Zara havası yok (Kemal Ozanoğlu)
Gönül mahzun hevesi yok (Kemal Ozanoğlu)
Vatandan ayrılmak ne illet şeymiş (Ömer Tozar)
Malı mülkü araziyi hiç ettik (Şükrü Karataş)

Şikâyet

Yiğitlik kalmadı mertlik bozuldu. (Ali Cevat Yürekli)
Doğruluk var idi olmazdı yalan. (Ali Cevat Yürekli)
Alın teri yenirdi yok idi talan. (Ali Cevat Yürekli)
Elini öpecek büyük kalmadı. (Ali Kabadayı)
Evler çökmüş damlar çürük (Behzat Koca)
Şimdi perişandır halleri köyün (Halil Doğan)
Koyunu kuzusu melemez olmuş (Halil Doğan)
Belleri ta ezelden kırık (Halil Doğan)
Gurbetin zehridir geçen her günü (İsmail Nar)

5. Övgü

Genç kızları halı dokur. (Eyyüp Sabır)
O ne güzelliği onda ne hal var (Halil Doğan)

Canlara şifadır balları köyün (Halil Doğan)
Çiğdem çiçek kekik kokan dağlar oy (Halil İbrahim Bacak)
Yaz baharda coşar seli köyümün (Kamberî)
Ne güzel olurdu kaymağı yağı (Kamberî)
Çayır çimen olur yaylası dağı (Kamberî)
Çiğdem çiçek açar bahçesi bağı (Kamberî)
Burcu burcu kokar gülü köyümün (Kamberî)
Bir başka lezzette balı köyümün (Kamberî)
Bana gül görünür dağında keven (Ömer Tozar)
Harmanlarda halay çeker yiğitler (Ömer Tozar)
Doğanşar İslâm'ın muhkem bir beldesi (Ömer Tozar)
Doğanşar güzelsin hep baştanbaşa (Ömer Tozar)

6. Niyet, arzu

Dizlerim tutarken köyüme gelsem, dünya gözü ile herkesi görsem.

(Ali Kabadayı)

Tınk taşını döne döne çevirsem. (Ali Kabadayı)

Köyüm sana bir kez varsam (Behzat Koca)

Dağı taşı gezip görsem (Behzat Koca)

Her yörenden sular içsem (Behzat Koca)

Nasip olsa geleceğim seneye (Gürünlü Gülhanî)

Gezmek istiyorum dağlar başında (Halil İbrahim Bacak)

Köyüme gitsem de bir zaman kalsam (Halil İbrahim Bacak)

Derede tepede dönsem dolansam (Halil İbrahim Bacak)

Yorulsam acıksam evime dönsem (Halil İbrahim Bacak)

Koyun kaymağıyla beraber yesem (Kaptanî)

Bir yol öpsem toprağını taşını (Ömer Tozar)

Sapı döktüğümüz harman yerini, unluk yuduğumuz ardıç kürünü,
bostanda karpuzla hıyar pürünü,

görmek için can atıyom. (Sefil Selimî)

Çocukların belendiği beleği sermek için can atıyom (Sefil Selimî)

Boz kaldıysa rehin kalan arazi, sürmek için can atıyom (Sefil Selimî)

Bibimgilin zekât gelen çamanı dürmek için can atıyom çarem yok

(Sefil Selimî)

Ev sahibi tehir etsin kirayı vermek için can atıyom (Sefil Selimî)

Dişlerim tırnağımla dağları yarmak için can atıyom (Sefil Selimî)

Dedemgilin çok vuruşan tosunu yormak için can atiyom (Sefil Selimî)

Poyraz ile essem sılaya doğru (Şevki Kayaturan)

Demiroluk suyu olsa da içsem (Şevki Kayaturan)

Sincan'dan yol alıp düzlüğe geçsem (Şevki Kayaturan)

Haziranda çayırlarda ot biçsem (Şevki Kayaturan)

Yüzüm toprağına sürmek istiyom (Yalınayak)

Tarlalara boz ot dikenler dolmuş, koşup boz öküzle sürmek istiyom (Yalınayak)

Nadas yerlerine tohumlar dikip, tırpanla kalıçla kökünü söküp, kanıyla harmana sapını çekip, saçıp düven ile sürmek istiyom. (Yalınayak)

Odaları yakan sahipler n'olmuş, çiçeği sararmış gülleri solmuş, tarlalara boz ot dikenler dolmuş (Yalınayak)

Yuvalar dağılmış ocaklar batmış, duvarlar eğilmiş yan üstü yatmış, çileler bağrında barınak tutmuş (Yalınayak)

7. Tasvir

Bir yanın kıraçtır bir yanın sulu, dört bir yanın dağlar sıralı köyüm (Gürünlü Gülhanî)

Ağustos ayında adam üşüdür (Gürünlü Gülhanî)

Avcılar kekliği vuralı Ala karga bu dağların kuşudur (Gürünlü Gülhanî)

Serin eser bizim yelleri köyün (Halil Doğan)

Yollarında gıcılar kağnılar (Halil Doğan)

Eğri büğrü çamur geçilmez yolu (Kamberî)

Yağmurlar yağdııkça dereler coşar, sığmaz yatağına dereler taşar(Kaptanî)

Sabah horoz öter sonra da karga (Kul Fanî-II)

Irmak kıyısında selvi söğütler (Ömer Tozar)

Kırtıllarda kekliklerin dolaşır, şahin sesi yükseğinden ulaşır, yeşmelerde koyun kuzu meleşir (Ömer Tozar)

Mehter zurna çalar davul vurulur, başpehlivan meydanlara kurulur. (Ömer Tozar)

Baharında yaylaları göçüyor, mor menekşe güzel koku saçıyor, pelitler de yonca çiçek açıyor. (Şükrü Karataş)

8. Yer adları ve Önemli İsimler

Laçın'ın gözesi doğuya bakar (Adnan Bekdemir)

Körpınar'dan Yarbağı'na bakmayı özledim. (Adnan Bekdemir)

Keremin Pınarı ne güzel akar (Adnan Bekdemir)

Koçali'nin Dağı karşı ziyaret (Adnan Bekdemir)

Tatlıçay'dan su getiren bacılar (Ali Kabadayı)

Uçguz'da keklige tuzak kurardık. (Ali Kabadayı)

Ortaçal'da çiğdem bitti mi? (Gürünlü Gülhanî)

Kızılyüce Bozoğlan'ın eşidir (Gürünlü Gülhanî)

Çayır çimen Tohdemir'in gediği (Gürünlü Gülhanî)

Akpınar'ın gözü tereli köyüm (Gürünlü Gülhanî)

Ahdim kaldı Dinlendim'in suyunda (Halil Doğan)

Kozaklı derbeder buz gibi akar (Halil Doğan)

Güldede dağının gülleri kokar (Halil Doğan)

Sııklı gözükür sinemi yakar (Halil Doğan)

Güççükgeçe o harmanlar (Kemal Ozanoğlu)

Sızar akar Haçinkaya (Kemal Ozanoğlu)

Kızılırmak hasret suya (Kemal Ozanoğlu)

Hocanın Gölü'nde yazın yüzerdik (Kul Fanî-II)

Çaldibi'ni sarmış yağlıca çiğdem(Ömer Tozar)

Duman almış Tekeli'nin başını (Ömer Tozar)

Haştaş Küllüce hem Alaçam'ın acı esen yellerini özledim. (Ömer Tozar)

Caylıgol Hümvek'ten fındık dererdik (Ömer Tozar)

Mezgitli Körselik Belbaşı durak (Ömer Tozar)

Gölyayla Dikenli bendeki merak (Ömer Tozar)

Irmak kıyısında hep koşa koşa çıkardık o Cırttutaş'a (Ömer Tozar)

Duman sarmış Tekeli'nin başını (Ömer Tozar)

Karanlıkdere'nin dumanını pusunu (Ömer Tozar)

Bir acayip manzaradır Çalucu (Ömer Tozar)

Demirölük suyu olsa da içsem (Şevki Kayaturan)

Sincan'dan yol alıp düzlüğe geçsem (Şevki Kayaturan)

Daypaç Oluğu'ndan derin dereden, Sütölük Kayalı

Harmanyeri'nden (Yalınayak)

Kızılölük'unda çok mal yatırdım (Yalınayak)

Körçe Pınarı'nda yetim oturdum (Yalınayak)

Gürülenölük'una varsam otursam (Yalınayak)

Çok kızak güverdim Çalınbaşı'ndan (Yalınayak)

Önemli İsimler

Şerfe Bacı'm köyümüzün sunası (Gürünlü Gülhanî)

Eniştemiz Abdi davar güderdi (Gürünlü Gülhanî)

Rukiye bir bağırrsa gâvuru korkuturdu. (Gürünlü Gülhanî)

Yakup Amca hasta oldu dediler. (Gürünlü Gülhanî)

İncik dayım Halil Söyler (Kemal Ozanoğlu)

Elif hala deli miydi (Kemal Ozanoğlu)

Burunsuz Kızlar'ın Deli Kiraz (Sefil Selimî)

.....

METİNLER

-1-

Adnan Bekdemir (Kangal-Kızıldikme köyü, 1959-)

Köyüme

Doksan üçte Kızıldikme kurulmuş	Koçali'nin Dağı karşı ziyaret
Merhamet önüne bir set vurulmuş	Köyünü sevmeyen olur mu hayret
Bekdemir dedem kim diye sorulmuş	Lavaşın kokusu gelmezse şayet
Özledim anamı bir de köyümü	Özledim anamı bir de köyümü

Laçın'ın Gözesi doğuya bakar	Körpınar'dan Yarbağı'na bakmayı
Keremin Pınarı ne güzel akar	Cananıma papatyalar takmayı
Baharda kuzular yaylaya çıkar	Düğünlerde çayda çıra yakmayı
Özledim anamı bir de köyümü	Özledim anamı bir de köyümü ¹

-2-

Ali Cevat Yürekli (İmranlı-Cerit köyü, 1950-)

Özledim

Yıllardır gezerim gurbet elleri	İncecik eserdi seher yelleri
Sılamda doğduğum yeri özledim	Yaylada açardı gonca gülleri
Bilmem ki nicedir yârin halleri	Eriyince buzlar akar selleri
Hasretine yandığım yâri özledim	Yüce dağ başında karı özledim

Muhabetler vardı çalardı sazlar	Kurumuştur artık dereler çaylar
Maniler söylerdi gelinler kızlar	Kimseler kalmamış virandır köyler
Düşündükçe benim yüreğim sızlar	Eskiden kurulan düğünler toylar

¹ Adnan Bekdemir, *Sivas İlinden Şair Dilinden*, Sivas, 2008, s. 19.

Deyişler okuyan Pir'i özledim

Oynanan köçeği barı özledim

Yiğitlik kalmadı mertlik bozuldu
Bütün kötülükler kader yazıldı
Namusuz kollandı yoksul ezildi
Haksızlara karşı zoru özledim

Doğruluk var idi olmazdı yalan
Alın teri yenirdi yok idi talan
Yüreklî'yim der ki kıymetim bilen
Sözünde bulunan eri özledim²

-3-

Ali Kabadayı (Divriği- Diktaş köyü, 1939-)

Özledim

Diktaş köyüm seni ben çok özledim
Yana yana yüreğimi közledim
Yediden yetmişe her kim var ise
Büyüğünü küçüğünü özledim

İçtiğimiz ayranların tasını
Peynir ile çökeliğin hasını
Dürmeç olan keçi kavurmasını
Pilav sızgırt böreğini özledim

Deri yayığında taze yağını
Çayır güreşinde gençlik çağını
Her evde tüttüren kış ocağını
Kütüğünü köçeğini özledim

Kenger kuzukulak dereotunu
Son güz aylarında keklük etini
Beyaz peynir ile aslan sütünü
Kavun karpuz keleğini özledim

Fasulye domates pattes çaparı
Fiğ yonca ekini beyaz arpası
Tandır aşı haşıl herle çorbası
İçindeki topağını özledim

Davullu zurnalı üç gün düğünü
Yahnili turşulu gelen öğünü
Güzel köyüm bahçesini bağını
Ayvaların çiçeğini özledim

Kuzuları yoncalığa salarken
İbogil'in armutları yolarken
Elmalı'da karpuzları çalarken
Korkup kaçan ödleğini özledim

Damların üstünde aşık atardık
Kimse görmez ise hile katardık
Bazen olur mızıkçılık yapardık
Büyüklerin köteğini özledim

Tatlıçay'dan su getiren bacılar
Ağır olur cekkilleri gıcılar
Aç kurtların kaçırdığı bocular
Kedisini köpeğini özledim

Karşı bostan ışımadan varmıştık
Etrafını köpeklerle sarmıştık
Şükrü ile bir porsuğu vurmuştuk
Kırma çifte tüfeğini özledim

Kar yağar çıkarsa çarık bağına
Biz de gider idik keklük avına
Deresine tepesine dağına
Kafesteki keklüğini özledim

Uçguz'da keklige tuzak kurardık
Koşa koşa kendimizi yorardık
Kayıp olan koyuları arardık
Yünlerini yapağını özledim

² Şiir, 6 Eylül Mart 2008 günü tarafımızdan derlenmiştir. (D.K.)

Değirmende Bitli Veysel pağacı Cuma tatil gezmek tozma kyağı
Sıra için olurlardı davacı Tandır ekmeğıyle taze kaymağı
Tarlalarda alıç armut ağacı Söğüdün dibinde uzun havayı
Kuşburnuyu sümsülüğü özledim Kiriş perde bağlamayı özledim

Seyit Baba Sultan'ı da ziyaret Dizlerim tutarken köyüme gelsem
Tekkesinde eder idik ibadet Dünya gözü ile herkesi görsem
O şehitler serverinden inayet Tınk taşını döne döne çevirsem
Türbesini ipeğini özledim Bulgur yarma kepeğini özledim

Kabadayı Almanya' da gülmedi
Elini öpecek büyük kalmadı
Hiç kimsenin bedduasın almadı
Beni seven sevmeyeni özledim³

-4-

Behzat Koca (Divriği- Akpelit (Gemhu) köyü, 1928-)

Çıktım Köyden

Yıllar evvel çıktım köyden Köyüm senin derdin büyük
Keşke doğmasaydım orda Sular akar bölük bölük
Yıkılmıştır evim köyüm Evler çökmüş damlar çürük
Keşke doğmasaydım orda Keşke doğmasaydım orda

Çok özledim dağın taşın Köyün üstü sıra kaya
Köyüm senin dertli başın Cehaletten kaldık yaya
Yollar yoktur zordur işin İnsanoğlu gider aya
Keşke doğmasaydım orda Keşke doğmasaydım orda

Dere tepe geçtik geldik Şafak söktü güneş doğdu
Gurbet elde mekân kurduk Çark-ı devran böyle döndü
Köyüm senden ayrı kaldık Köyüm senin anın kaldı
Keşke doğmasaydım orda Keşke doğmasaydım orda

Köyüm sana bir kez varsam Issız dağlar kuş ötmüyor
Dağı taşı gezip görsem Bağır bağır ses gitmiyor
Her yörenden sular içsem *Behzat* söyler dert bitmiyor
Keşke doğmasaydım orda Keşke doğmasaydım orda⁴

³ Gurbetçi Âşık Ali Kabadayı, *Yüreğimin Şiirleri*, Ankara, 2009, s. 162-164.

⁴ Ozan Sinemî, *AN-DER* (Anadolu Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği) *2007 Şiir Antolojisi*, Ankara, 2007, s. 6

-5-

Eyyüp Sabır (Şarkışla-Kalecik köyü, 1944-)

Köyümü Özledim

Karlı dağlar karlı dağlar
Eteğinde sular çağlar
Şimdi çiçek açar bağlar
Kardeş köyümü özledim

Ekinlerin bitişini
Horozların ötüşünü
Meyvelerin yetişini
Kardeş köyümü özledim

Kırlarda çiçek açıyor
Turnalar gökte uçuyor
Herkes kaynak su içiyor
Kardeş köyümü özledim

Baharda koyun kuzular
Al yeşil olmuş yazılar
Herkes sılasın arzular
Kardeş köyümü özledim

Genç kızları halı dokur
Bülbül gibi Kur'an okur
Herkesin dilinde şükür
Kardeş köyümü özledim

Köye gelmiş ebe doktor
Herkesin saygısı çoktur
Meyvelerde hormon yoktur
Kardeş köyümü özledim

Gül sunarım Hak'tan yana
Bir su içsem kana kana
Akşam gelir inek dana
Kardeş köyümü özledim⁵

-6-

Gürünlü Gülhanî [Gürün-Ayvalı (*Şeref*) köyü, 1940-]

Hacı

Yine bahar geldi özledim köyü
Ortaçal'da çiğdem bitti mi Hacı
Kalanın ardına yuva yapardı
İbibikler gelip öttü mü Hacı

Güç yetmezdi yiğidine merdine
Giden geri dönmez oldu yurduna
Hamit Amca'm mezarlığın ardına
Kürek omuzunda gitti mi Hacı

Eniştemiz Abdi davar güderdi
Çoban tutan olsa bayram ederdi
Gündüz gece demez dağa giderdi
Abayı köşeye attı mı Hacı

Mehmet Ağbey huy edindi sakayı
Borçluya kaptırdı iki yakayı
Ne keçiyi koydu ne de tekeyi
Leyland motorunu sattı mı Hacı

⁵ Eyyüp Sabır, *Sivas Kır Çiçekleri*, Sivas, [2008], s. 301.

Değişti mi Rukiye'nin tavırı Şerfe Bacı'm köyümüzün sunası
Yedi köyde duyulurdu zavuru Daha ellerinde durur kınası
Bir bağırsa korkuturdu gâvuru Bir ineği vardı iki danası
Kızıp kaşlarını çatı mı Hacı Yağ peynir çökelek sattı mı Hacı

Bir teyzem var idi göçtü Gürün'e Yakup Amca hasta oldu dediler
Bekler gurbet eli körü körüne Köyde üç-beş yaşlı kaldı dediler
Söylemez derdini demez birine Çoklarını sordum öldü dediler
Hastaydı yatağa yattı mı Hacı Kara toprak yedi yuttu mu Hacı

Gülhanî'yim dert doldurdum sineye
Nasip olsa geleceğim seneye
Benden selâm söylen Döndü Ana'ya
Dumanı bacadan tüttü mü Hacı⁶

-7-

Gürünlü Gülhanî

Köyüm

Bir zaman Şeref'tin şimdi Ayvalı Yuva Deresi'nde kervan geçerci
Benim gibi bahtı karalı köyüm Yolcu pınarında suyun içerci
Bir yanın kıraçtır bir yanın sulu Orağını alan ekin biçerci
Dört bir yanın dağlar sıralı köyüm Böyle gidilir mi ileri köyüm

Kalanın ardında kayardık kızakDere tepe demez kendim yorardım
İkindiye doğru eserdi Sazak Ayağın kanardı çaput sarardım
Odun bulunmazdı yakardık tezek Serçe düşürmeye tuzak kurardım
Yirminci yüzyılda çıralı köyüm N'oldu bu dağların maralı köyüm

Ne güzel çalardı çoban düdüğü Kızılyüce Bozoğlan'ın eşidir
Kaynatıp yerlerdi taze hediği Ağustos ayında adam üşüdür
Çayır çimen Tohdemir'in gediği Ala karga bu dağların kuşudur
Akpınar'ın gözü-tereli köyüm Avcılar kekliği vuralı köyüm

Yaz baharda hacı leylek gelirse
Çok sevilir yuvasını bulursa
Belki bir gün beni soran olursa
Desinler *Gülhanî* buralı köyüm⁷

⁶ Gürünlü Âşık Gülhanî, *Ben Beni Bilince*, Ankara, 1992, s. 67.

⁷ *Ozanlar Birliği Kültür Derneği Şiir Antolojisi*, Ankara, 2006, s. 159-160.

-8-

Halil Doğan (Şarkışla, 1945-)

Köyüm

Gayet özlüyorum güzel köyümü
Şahin kayasını soğuk suyunu
Yeşil yaylasını yüce dağını
Kokuyor burnuma gülleri köyün

Gençleri gökçekti misafirperver
Sırtına giyerdi zıvgayla şalvar
O ne güzelliği onda ne hal var
Canlara şifadır balları köyün

Kozaklı derbeder buz gibi akar Ne günler geçirdim ben de köyümde
Güldede dağın gülleri kokar Ağlında ormanında dağında
Sııklı gözüktür sinemi yakar Ahdim kaldı Dinlendim'in suyunda
Gıcıl kağnılar yolları köyün Serin eser bizim yelleri köyün

Koyunu kuzusu melemes olmuş
Komşular yurduna gelemes olmuş
Ağlamış yüzleri gülemes olmuş
Ta ezelden kırık belleri köyün

Doğan Beyyurdu'nu hayal edersin
Kendin gurbet elde nasıl gidersin
Gitsen dahi orda figan edersin
Şimdi perişandır halleri köyün⁸

-9-

Halil İbrahim Bacak (Sivas-Hıdırnalı köyü, 1924-2008)

Köy Özlemi

Köyümü özledim seksen beşimde
Gündüz hayalimde gece düşümde
Gezmek istiyorum dağlar başında
Çiğdem çiçek kekik kokan dağlar oy

Köyüme gitsem de bir zaman kalsam
Derede tepede dönsem dolansam
Yorulsam acıksam evime dönsem
Çiğdem çiçek kekik kokan dağlar oy

Köyüm köyüm diye hâlâ özlerim
Gözüm görmez oldu tutmaz dizlerim
Ah köyüm vah köyüm diye sızlarım
Çiğdem çiçek kekik kokan dağlar oy

Ömrüm boyu yağmurunu yaşını
Çok geçirdim baharını kışını
Özlüyorum toprağını taşını
Çiğdem çiçek kekik kokan dağlar oy⁹

-10-

Hüseyin Genç (Kangal-Alacahan Bucağı, 1940-)

Köyümde Kaldı

⁸ Ozan Sinemî, *AN-DER* (Anadolu Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği) 2007 *Şiir Antolojisi*, Ankara, 2007, s. 278-279.

⁹ Erhan Eraslan, *Halk Şairi Halil İbrahim Sivaslı*, Sivas, 2008, s. 143

Gine hatırladım eski günleri
Ağlayıp gülenler köyümde kaldı
Acı tatlı geçen bunca yılları
Yaşayıp ölenler köyümde kaldı

Ilık tandır kürsülerde oturdum
Elif-Be'yi ezberledim bitirdim
Ben babamı çok küçükken yitirdim
Tanıyıp bilenler köyümde kaldı

Bir evin ziyneti altın ve bakır
Çocuklar gizlice hep Kur'an okur
Annem gayet güzel mihraplı dokur
Arayıp bulanlar köyümde kaldı

Geriye bakanlar tarihi yaşar
Düşmüş bir sevdaya dünyasın boşar
Ezanı duyanlar camiye koşar
Beş vakit kılanlar köyümde kaldı

Millet cirit için ata binerdi
Davullar çalınır gençler dönerdi
Al yeşil bürüklü yenge inerdi
Arap at alanlar köyümde kaldı

Hüseyin meydanda herkes bakardı
Yiğitler güreşir biri yıkardı
Babam komşulara oda yakardı
Zikire dalanlar köyümde kaldı¹⁰

-11-

İsmail Nar (Kangal- Karanlık köyü, 1940-)

Köyüm

Aklıma getirip seni andıkça
Bana göre bir başkasın sen köyüm
Geçmişine bakıp bakıp daldıkça
Bana göre bir başkasın sen köyüm

Sende doğdum seni unutmam asla
Şu gönlüm dolsa da gam ile yasla
Seni methederim gelecek nesle
Bana göre bir başkasın sen köyüm

Kömür yoktu tezek yaktık sobayla
Harman sürdük tığ savurduk yabayla
Herkes çalışırdı bin bir çabayla
Bana göre bir başkasın sen köyüm

Halay çeker saz çalardık düğünde
Koyun yaydık yaylasında dağında
Attın gurbet ele gençlik çağında
Bana göre bir başkasın sen köyüm

Sende yaşar yoksulları zengini
Herkes bulmuş lâyığın dengini
Gurbetin zehridir geçen her günü
Bana göre bir başkasın sen köyüm

*İsmail Nar'*ım der çalam sazımı
Zalim felek güldür gayri yüzümü
Sıla hasretiyle yaktım özümü
Bana göre bir başkasın sen köyüm¹¹

-12-

İsmetî

Elveda

¹⁰ Hüseyin Genç, *Sonbahar*, Baskı yeri ve yılı yok, s. 42.

¹¹ *THT Ozanlar Antolojisi* Ankara, 2002, s. 117.

Nice yıllar ecdadımın ocağı
Gidiyorum şimdi size elveda
Tandırının buram buram sıcağı
Gidiyorum şimdi size elveda

Çok çiğnedim eşik ile yolunu
Çok sınıdım uğur ile sulunu
Çok kokladım tütün ile külünü
Gidiyorum şimdi size elveda

Yok paraya gitti sarı inekler
Garip tavuklar da yerde pinekler
Dızır dızır uçan kara sinekler
Gidiyorum şimdi size elveda

İsmetî'yim azdı yine yareler
Bulamadım geçim ile çareler
Duvardaki saklı duran fareler
Gidiyorum şimdi size elveda¹²

-13-

Kamberî (Kamber Nar, Kangal-Karanlık, 1956-)

Köyüm

Şimdi uzaklarda bir köyüm kaldı
Hayalimden gitmez hali köyümün
Yaşam dedi beni gurbete saldı
Yaz baharda coşar seli köyümün

Ne güzel olurdu kaymağı yağı
Çayır çimen olur yaylası dağı
Çiğdem çiçek açar bahçesi bağı
Burcu burcu kokar gülü köyümün

Çocukluğum orda hatıra dolu
Eğri büğrü çamur geçilmez yolu
İster diken olsun isterse çalı
Bir başka lezzette balı köyümün

Kamberî'yim işte böyle seslenir
Hasretinle göz pınarım ıslanır
Alır sazın bir köşeye yaslanır
Dertli dertli çalar teli köyümün¹³

-14-

Kaptanî [Hayrettin Köşe, Sivas-Çayboyu (Pirkinik) köyü 1952-]

Özledim

Yine hatırladım güzel Sivas'ı
Kardaş diyen dillerini özledim
Şimdi köylerinde duyulur sesim
O çamurlu yollarını özledim

Kışın kar üstünde kayardık kızak
Şirin köyüm şimdi bana çok uzak
Bazen kesmik yanar bazen de tezek
Tarladaki küllerini özledim

Benim memlekette olmaz ki tasam
Hoşunuza gider bir şey anlatsam
Koyun kaymağıyla beraber yesem
Kara kovan ballarını özledim

Kapkara bulutlar dağlardan aşar
Yağmurlar yağdıkça dereler coşar
Sığmaz yatağına dereler taşar
Boz bulanık sellerini özledim

Ağustos ayında harman koşardık

Düğünlerde bizi uyku tutmazdı

¹² Doğan Kaya, *Âşık İsmetî*, Sivas, 1984, s. 35.

¹³ Kamber Nar, *Türkülerin Yolundayım*, Ankara, 2002, s. 83.

Düvenin üstünde yanar pişerdik
Fırsat bulsak bahçelere koşardık
Vişnelerin dallarını özledim

*Kaptani'*yim oyun halay bitmezdi
Sofrasında pilav turşu yetmezdi
Gençliğimin yıllarını özledim¹⁴

-15-

Kelamî (İsmet Yılmaz, Ulaş- Eskikarahisar köyü, 1956-)

Bir Baskaydı

Köyümüz aklıma düştü
Köyde hayat bir başkaydı
Ayrılalı çok yıl geçti
Köyde hayat bir başkaydı

Yakar idik gaz lambası
Odayı sarardı isı
Zengin vardı lüküsü
Köyde hayat bir başkaydı

Ev akardı yoktu çatı
Geçinirdik iyi kötü
Şafakta koşardık çiti
Köyde hayat bir başkaydı

Tarlaya tohum ekerdik
Kağnılarla sap çekerdik
Alıp harmana dökerdik
Köyde hayat bir başkaydı

Tığlar savururduk nice
Mühür vurulurdu çece
Yanında yatardık gece
Köyde hayat bir başkaydı

Babamla kuzu yayardık
Sayar hevşiye koyardık
Her zor engeli aşardık
Köyde hayat bir başkaydı

Kara lastik çarık giydim
Mil oynardım kızak kaydım
Sokularda bulgur dövdüm
Köyde hayat bir başkaydı

Tandırda pişerdi çörek
Yerdik kül kömbesi börek
Çalışırdık kazma kürek
Köyde hayat bir başkaydı

Olurdu kavurga kavut
Yaparlardı güzel uğut
Yayıktayayardık yoğurt
Köyde hayat bir başkaydı

Kemk kurulur bekinirdi
Halı kilim dokunurdu
Ahmediye okunurdu
Köyde hayat bir başkaydı

Kelamî gam baştan gitmez
Bağım viran bülbül ötmez
Anlatmaya bunlar yetmez
Köyde hayat bir başkaydı¹⁵

¹⁴ Hayrettin Köşe, *Âşık Kaptani'nin Hayatı, Eserleri ve Sivas Âşıklık Geleneğindeki Yeri*, İstanbul, 2005, s. 49.

¹⁵ Ozan Sinemî, *AN-DER* (Anadolu Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği) 2007 *Şiir Antolojisi*, Ankara, 2007, s 542-543.

Kemal Ozanoğlu (Zara 1929-)

Zara Destanı

Kimlerinde kimler dolmuş
Bizim yerler ah o yerler
Sanki dersin viran olmuş
Bizim yerler ah o yerler

O konaklar eski evler
İncik dayım Halil Söyler
Bile göçmüş ağ'lar beyler
Bizim yerler ah o yerler

Elif Hala deli miydi
Temürağa veli miydi
Bunlar Hakk'ın yeli miydi
Bizim yerler ah o yerler

Fırın kebab oğlak kuzu
Mangallarda pelit közü
Et kokardı çarşı yüzü
Bizim yerler ah o yerler

Bir kuruca adın kalmış
Ağızlarda tadın kalmış
Kader bizi senden almış
Bizim yerler ah o yerler

Sızar akar Haçinkaya
Köprü göçmüş kaldım yaya
Kızılırmak hasret suya
Bizim yerler ah o yerler

Pur duvarlar yana yatmış
Kaldırımlar yüksek atmış
Sanki evler yere batmış
Bizim yerler ah o yerler

Çok dolandım hep arandım

Güççükgeçe o harmanlar
Konmuş ufak ufak damlar
Aldı beni dertler gamlar
Bizim yerler ah o yerler

Gezdim bir köşe bucak
Ne ark kalmış ne savacak
Değirmenler sönmüş ocak
Bizim yerler ah o yerler

Kışlalar bir ulu yazı
Bölük pörçük durur izi
Ah çekerim bazı bazı
Bizim yerler ah o yerler!

Anlar mıyım durdan-sustan
Geçilmiyor gamdan yastan
Terk edilmiş bahçe bostan
Bizim yerler ah o yerler

O tanıdık çehreleri
Bulamadım yok yerleri
Bakar durur birileri
Bizim yerler ah o yerler

Mezarlıkta otlar bitmiş
Taşlar düşmüş adlar yitmiş
Sahipleri göçmüş gitmiş
Bizim yerler ah o yerler

Çimdiğimiz göller nerde
Hoş sohbetli diller nerde
Her bir parçam hep bir yerde
Bizim yerler ah o yerler

Leyleklerin yuvası yok

Terk edilmiş ören sandım
Hayıflandım buna yandım
Bizim yerler ah o yerler

Eski Zara havası yok
Gönül mahzun hevesi yok
Bizim yerler ah o yerler

Kim ağlaya kimler güle
Gülsüz viran bağ bülbüle
Dön geri de bir bak hele
Bizim yerler ah o yerler

Uzattım mı sözleri ben
Ağlattım mı gözleri ben
Kemal vurgun ta derinden
Bizim yerler ah o yerler¹⁶

-17-

Kul Fanî (Mahir Güler, Sivas-Bademkaya köyü, 1960-)

Özledim I

Bir anda geçmişim geldi aklıma
Çamurlara batmasını özledim
Serçeyle sıvırcık vurursak yerdik
Sapan taşı atmasını özledim

Büyükler severdi giderken yolda
Bizlere nasihat olurdu dalda
Tahta çanta elde köyde okulda
Sırada el tutmasını özledim

Kızakla yarışır bazen düşerdik
Yarış kazanırsak köyde şişerdik
Akşam olur üşür eve koşardık
Anamın kaş çatmasını özledim

“Hopla Ara Gitti” “Bindiri Bin” de
Oynardık hatıram saklıdır sende
Maşlak sırtımızda Merakomgün’de
Koyun kuzu gütmesini özledim

Salıncak kurmaya urgan çalardık
Çayır yakar bahçelere dalardık
Sofu dede derdik gizli yolduk
Elmaların yetmesini özledim

İlkbaharda çiğdem çiçek eşerdik
Çerçi gelse sevinerek koşardık
Pişince tandırda hıngel yaşardık
Burnumuza tütmesini özledim

Mercimek yolduk yerdik gizlice
Düven sürer türkü söyledik nice
Savurunca tığı harmanda gece
Teç başında yatmasını özledim

Herifene yapar yüzük saklardık
Değirmene unluk buğday yüklerdik
Nenem süt çekerken başın beklerdik
Kaymağından tatmasını özledim

Kulfanî gerçektir değildir yalan
Sevinir hasılat köyde bol alan
Reşberin kurulu saati olan
Horozların ötmesini özledim¹⁷

-18-

¹⁶ İsmail Hakkı ACAR a. g. e. s. 115-117.

¹⁷ Şiir, 14 Nisan 2007 günü tarafımızdan derlenmiştir. (D.K.)

Kul Fanî (Mahir Güler)

Özledim II

Köyde geçen yıllarımı ararım Adol çiğdem eşer yemlikte yerdik
Naylon terlik giymesini özlödim Üstüne su içer çok şükür derdik
Nenem pişirirdi tandır ketesi Dağlarda koyunla kuzu güderdik
Kete yiyip doymasını özledim Kelek sesi duymasını özledim

Siyret okurlardı bizler dinlerdikŞad olun kaymağa ekmek banınca
Diz çöker oturur eyce anlardık Kışın ısınırdık tandır yanınca
Uyku gelse yatmaz biraz yanlardık Büyükler bizlere sevgi sununca
Sohbetin aşk yaymasını özledim Küçüklerin saymasını özledim

Rüzgârlara karşı açardık bağı Sabah horoz öter sonra da karga
Babam kızak yapardı ucu eğri Erkenden uyanıp giderdik herge
Büyük dağa çıkıp okula doğru Gelin arabası olurdu cerge
Kızağınan kaymasını özledim Yörelere uymasını özledim

Hocanın Gölü'nde yazın yüzerdik "Hopla Ara Gitti" oynu eserdi
Bacalarda cıncık oynar gezerdikKimisi cıgızlar hemen küserdi
Alıçları toplar ipe dizerdik Dedem inek besler güzün keserdi
Ahlat dalı eymesini özledim Nenem yapar kıymasını özledim

Dedemiz Sivas'ta yoğurt satardı Ekin biçer lası deste yapardı
Gelirken tarlacı deste tutardı Tırmık çeker bazen işten sapardı
Heybesinden meyve şeker atardı Harman biter büyük eli öperdik
Sonra ordan tüymesini özledim Töre para soymasını özledim

Kulfanî hayatın döndü rüyaya
Dostun emeğini veriyor zaya
Gördüm ki alışmış insan riyaya
Tövbe edip caymasını özledim¹⁸

-19-

Musa Merdanoğlu (Şarkışla-Kaymak köyü, 1939-)

Özledim

Öküzler önümde şapka başımda Yalınayak düşer idim yollara
Arpa buğday ekmesini özledim Ahlat için çıkar idim dağlara
Çok kağrı yükledim o genç yaşımda Bir zamanlar çoban durdum mallara
Gıcır gıcır çekmesini özledim Çamurlara çökmesini özledim

¹⁸ Şiir, 14 Nisan 2007 günü tarafımızdan derlenmiştir. (D.K.)

Tandırılar yanardı tezek tüterdi Düğünlerde doyamazdım oyuna
Kuşlar gelir dam başında öterdi Kuzu meler emzirirdik koyuna
Sarıçiğdem her tarafta biterdi Çiçek toplamaya ardıç boyuna
Köklü köklü sökmesini özledim Yorulmadan çıkmasını özledim

Her âşığın kabul olmaz dileği Bir yaram var sızılıyor derinden
Onun için sevmem çark-ı feleği Gerçek âşık ayrılamaz pirinden
Kınalı koçlara çanı keleşti Bizim evler harap olmuş yerinden
Seve seve takmasını özledim Odasını sekmesini özledim

Merdanoğlu dostlar bana küsmesin
Acı yeller üstümüze esmesin
Bizim ağaçları kimse kesmesin
Sıra sıra dikmesini özledim¹⁹

-20-

Ömer Tozar (Doğanşar, 1954-)

Doğanşar'a Özlem

Derdin ile oldum divane deli Çocuk iken boz eşeğe binerdim
Kıvrım kıvrım yollarını özledim Sevinerek yıkıldandan inerdim
Gözümde tütüyor Sivri Tekeli Göl yapıp da ırmağında çimerdim
Çiçek kokan bellerini özledim Boz bulanık sellerini özledim

Şu deli gönlüme vuramadım gem Salısok'tan kaval sesi duyardım
Sakın bu halime eyleme sitem Bu nağmeye çaresizce uyardım
Çaldibi'ni sarmış yağlıca çiğdem Geceleri yıldızları sayardım
Gonca gonca güllerini özledim Senin bu tür hallerini özledim

Duman almış Tekeli'nin başını Var mı seni benden daha çok seven
Arzularım baharını kışını Bana gül görünür dağında keven
Evlük dolmasını herle aşını Harmanda sapların üstünde döven
Ocaklıkta küllerini özledim Buğdayında çillerini özledim

Irmak kıyısında selvi söğütler Dağların boş olur gelince güzün
Düğünlerde o söylenen ağıtlar Kırların bir cennet olmasa düzün
Harmanlarda halay çeker yiğitler Kağnıda koşulu kara öküzün
"Kardaş beri gel"lerini özledim Ayağında nallarını özledim

¹⁹ Ozan Naçarı, *Anadolu Kültürü ve Ozanlarımız*, Ankara, 1995, s. 237. / Alim Yıldız, *Sivaslı Şairler Antolojisi*, İstanbul, 2003, s. 686.

Derlerdi ki; "Falanca yer perili" Muhkem bir beldesi ora İslâm'ın
Dört bir yanın birbirine girili Olsa da gülersin kederin gamın
Odalarda kanepeye serili Haştaş Küllüce hem Alaçam'ın
Minderini çullarını özledim Acı esen yellerini özledim

Güderdik dağlarda öküzle manda Kırtıllarda kekliklerin dolaşır
Çocukluk ya durmazdık bir mekânda Şahin sesi yükseğinden ulasır
Çelik ile tork oynardık harmanda Yeşmelerde koyun kuzu meleşir
Yaylalarda mallarını özledim Yeşil sarı allarını özledim

Mezgitli Körselik Belbaşı durak Karasaban koşup tarla sürerdik
Gölyayla Dikenli bendeki merak Toprakları kat kat edip düererdik
Çıkmıştır yollarda şimdi madımak Caylıgol Hümvek'ten fındık dererdik
Döllüklerin döllerini özledim Kabuğunu follarını özledim

Yıldı bir gün panayırı kurulur Top perçemli kızlar yorulmak neymiş
Mehter zurna çalar davul vurulur Bilmezler yeşmede ederler emiş
Başpehlivan meydanlara kurulur Vatandan ayrılmak ne illet şeymiş
Dosta acık kollarını özledim Senlen olan yıllarımı özledim

Babam bağırdıkça duymadığımı Irmak kıyısında hep koşa koşa
Akşamki sopayı saymadığımı Çocuklar çıkardık o Cırttutaş'a
Irmak kıyısında oynadığımı Doğanşar güzelsin hep baştanbaşa
Çökeğini limlerini özledim Cücüleri çallarını özledim

Her gün düşlerimde seni görürdüm Duman sarmış Tekeli'nin başını
Gelme için canlarımı verirdim Özledim lorunu bir de keşini
Yıkanırken başıma da sürerdim Bir yol öpsem toprağını taşını
Çamurunu kollarını özledim Kırlarını çöllerini özledim

Yüzük odasında yiğidim diyen Gelin olan genç kızların yasını
Yüzük bende deyip sopayı yiyen Karanlıkdere'nin dumanını pusunu
Yüzükte yenilip hilleti giyen Minarelerinden ezan sesini
O acayip kullarını özledim Hakk'a açık ellerini özledim

Bir acayip manzaradır Çalucu Doğanşar Ömer'in öz cennet yurdu
Besürü havile tatlı alucu Eksilmez dağların dolanır kurdu
Demirci örsünde döverken tucu Hasretinden yine gönlüm kudurdu
Alnındaki terlerini özledim Bir gel desen gellerini özledim²⁰

²⁰ Fikri Karaman, *Ozan Ömer*, İstanbul 2000 s. 50.

-21-

Sefil Selimî (Ahmet Günbulut, Şarkışla-1932-2003)

Çarem Yok

Gurbette yaşamak zor ve ağırmiş
Varmak için can atiyom çarem yok
Vatanımdan dostlar beni çağırmiş
Sarmak için can atiyom çarem yok

Sapı döktüğümüz harman yerini
Unluk yuduğumuz ardıç kürünü
Bostanda karpuzla hıyar pürünü
Görmek için can atiyom çarem yok

Tavukların su içtiği yalağı
Mangır mangır mangırdayan balağı
Çocukların belendiği beleği
Sermek için can atiyom çarem yok

Komşulardan sapıttığım hızarı
Alıp vermediğim kalın gözeri
Gizli gizli taşın akşamüzeri
Kırmak için can atiyom çarem yok

Burunsuz Kızlar'ın Deli Kiraz'ı
Duruyor mu çaldığımız terazi
Boz kaldıysa rehin kalan arazi
Sürmek için can atiyom çarem yok

Kumarcıdan kaçırırdım yemeni
Ortakçıdan yürütürdüm samanı
Bibimgilin zekat gelen çamanı
Dürmek için can atiyom çarem yok

Faiz ile aldığımız parayı
Ev sahibi tehir etsin kirayı
İsterlerse açacağım arayı
Vermek için can atiyom çarem yok

Tarla bulup bolca ekin kıskayı
Çok bitirsin keskin alın muskayı
Duydum kurtlar yutmuş coruk toskayı
Vurmak için can atiyom çarem yok

Halamın gelinlik kına tasını
Abdest ibriğini namaz fesini
Dedemgilin çok vuruşan tosunu
Yormak için can atiyom çarem yok

Gün aşmadan aşamıyom dağları
Sefil Selimî'yi bağlar bağları
Dişlerim turnağımla dağları
Yarmak için can atiyom çarem yok²¹

-22-

Şentürk İyidoğan (Zara-Beypınar köyü, 1969-)

Söyle Bana

Yıkılmış mı bizim köyler
Söyle bana söyle turnam
Hasta mıdır garip anam
Söyle bana söyle turnam

Çınar diktim boy vermiş mi
Komşular arpa dermiş mi
Halam bulgurun sermiş mi
Söyle bana söyle turnam

Ağır geçer kara kışı

Babam kalkıp ateş yakar

²¹ İbrahim Aslanoğlu, *Yalınkat*, Sivas, 1978, s. 79-81.

Kar birikir damın başı
Bibimgilin var mı aş
Söyle bana söyle turnam

Tezeği kendince kokar
Habersizdir *Şentürk* bakar
Söyle bana söyle turnam²²

-23-

Şevki Kayaturan (Kangal-Gürpınar köyü, 1964-)

Öyle Özledim ki

Poyraz ile essem sılaya doğru
Hasretin Sivas'ım bitirdi gayrı
Senede üç-beş gün olmuyor hayrı
Öyle özledim ki sormayın gitsin

Demiroluk suyu olsa da içsem
Sincan'dan yol alıp düzlüğe geçsem
Haziranda çayırlarda ot biçsem
Öyle özledim ki sormayın gitsin

Geçen yıl uğradım fazla durmadım
Sohbet için akranlarım görmedim
Camisinde çoktan cuma kılmadım
Öyle özledim ki sormayın gitsin

Kışın yağar iken kar ile dolu
Kapanırdı Sivas Malatya yolu
Kavurur insanı ayazı donu
Öyle özledim ki sormayın gitsin

Yanıyor yüreğim gurbette darda
Gel gör ki kardaşım kalmışım darda
Babamın bacımın mezarı orda
Öyle özledim ki sormayın gitsin

Kayaturan coşup çağlarken seli
Tan vaktinde esen seherde yeli
Nevruzu çiğdemi bir de yemliği
Öyle özledim ki sormayın gitsin²³

-24-

Şükrü Karataş (Sivas-Hıdırnalı köyü, 1959-)

Ben Köyümü Özlerim

Gurbet ele akın akın göç ettik
İnanın ki biz ne kadar suç ettik
Malı mülkü araziyi hiç ettik
Özlerim de ben köyümü özlerim

Mahvetti bizleri gurbet oyunu
Sağardık çalardık kara koyunu
İçerdim ayrıntı soğuk suyunu
Özlerim de ben köyümü özlerim

Baharında yaylaları göçüyor
Mor menekşe güzel koku saçıyor
Pelitler de yonca çiçek açıyor
Özlerim de ben köyümü özlerim²⁴

²² Şiir, 11 Aralık 2008 2008 günü tarafımızdan derlenmiştir. (D.K.)

²³ Şevki Kayaturan, *Hayat Pınarımdan Damlalar*, İstanbul, 2008, s. 94-95.

²⁴ Şiir, 7 Haziran 2009 günü tarafımızdan derlenmiştir. (D.K.)

-25-

Yalınayak (Şarkışla-Yalanı köyü, 1959-)

Gidiyom

Bir türlü sığmadım baba yurduma	Zekât ceketimi attım dalıma
İçimde acıyla çıktım gidiyom	Kimse acımadı öksüz halıma
Dönemem ki naçar kesik ardıma	Yana yana boz öküze malıma
Haneme çaresiz baktım gidiyom	Gönlümü kahırla yıktım gidiyom
Görünmez gurbetin bilinmez ardı	Çalıştım çırpındım eyledim zarar
Garip viranemde çok ahım vardı	Bundan sonra onsam ne yara sarar
Felek kollarımı kökünden kırdı	Sahipsiz yetimi kim arar sorar
Bağrımı ah ile yaktım gidiyom	Başımı taşlara çaktım gidiyom
Elim boş gözüüm yaş düştüm yollara	Hakkım yiyenlere eyledim haram
Kader bizi koydu acı hallere	Kapanmaz kardaştan açılan yaram
Hayattaki eski kendir çullara	Yersiz yurtsuz kime misafir varam
Eğildim gözlerim sıktım gidiyom	Kardaşın zulmünden bıktım gidiyom
Ele güne karşı çok verdim çaba	İki üç yaşımda anasız kaldım
Çektiğim çileler gelmez hesaba	Doğuştan sırtıma yükümü aldım
Velhasıl yuvadan atıldım baba	Boz tarlayı öptüm dizime çaldım
Kurduğum hayali yıktım gidiyom	Çırpına çırpına kalktım gidiyom

Sazım böyle çalar bizim havayı
O ulu divana koydum davayı
Yalınayak gezdim dağı ovayı
Gözeri direğe taktım gidiyom²⁵

-26-

Yalınayak

İstiyom

Sıladan acılı bir haber aldım	Odaları yakan sahipler n'olmuş
Özledim köyümü görmek istiyom	Çiçeği sararmış gülleri solmuş
Geçim derdi ile hasret kaldım	Tarlalara boz ot dikenler dolmuş
Yüzüm toprağına sürmek istiyom	Koşup boz öküzle sürmek istiyom

Nadas yerlerine tohumlar dikip Yuvalar dağılmış ocaklar batmış
Tırpanla kalıçla kökünü söküp Duvarlar eğilmiş yan üstü yatmış

²⁵ Burcu Aysel Karadağ, *Yaşayan Âşıklar Sivash Âşık Yalınayak Hayatı Ve Edebi Kişiliği*, Ankara, 2009, s. 101 (Basılmamış Lisans tezi).

Kağıyla harmana sapını çekip
Saçıp düven ile sürmek istiyom

Çileler bağrında barınak tutmuş
Yarasına merhem sürmek istiyom

Sefalet bağrına çökmüş oturmuş
Kimini göçürmüş kimin batırmış
Hasret yatağına çoğun yatırmış
Kovalayıp oradan sürmek istiyom

Âşık *Yalınayak* yıllardır yasta
Dilim ahu zarda yüreğim hasta
Telefon yol bozuk gitmiyor posta
Yokluğu köyümden sürmek istiyom²⁶

-27-

Yalınayak

Sılama Götürün Kardaş

Amansız taş koydu kader yoluma
Beni bir sılama götürün kardaş
Yoksulluk kelepçe vurdu koluma
Beni bir sılama götürün kardaş

Daypaçoluğu'ndan Derindere'den
Sütölük Kayalı Harmanyeri'nden
Hasret yara açtı bana derinden
Beni bir sılama götürün kardaş

Kızıloluk'unda çok mal yatırdım
Çökelik dürmecin suya batırdım
Körçe Pınarı'nda yetim oturdum
Beni bir sılama götürün kardaş

Gürlenoluk'una varsam otursam
Kuzulağın ekmeğime yatırsam
Arada bir has suyuna batırsam
Beni bir sılama götürün kardaş

Nice ekin biçtim nice çift sürdüm
Aç susuz çileli çok günler gördüm
Virana yurduma ne emek verdim
Beni bir sılama götürün kardaş

Kazamız Şarkışla köyüm Yalanı
Burnuma tütüyor her bir alanı
Kayıp ettim bulamıyom sılamı
Beni bir sılama götürün kardaş

Çok kızak güverdim Çalınbaşı'ndan
Bulup yiyemiyom ayran aşından
Haber verin kuşlar çetin daşından
Beni bir sılama götürün kardaş

Âşık *Yalınayak* özlemim bitmez
Baba yurdum viran dumanı tütmez
Çile hasret bizden ölmeden yitmez
Beni bir sılama götürün kardaş²⁷

²⁶ Burcu Aysel Karadağ, a.g. t., s. 107.

²⁷ Burcu Aysel Karadağ, a.g. t., s. 104.